

KINNITATUD

Kaitseväe juhataja
05.04.2013
käskkirjaga nr 95

Muudetud
Kaitseväe juhataja
20.05.2013
käskkirjaga nr 154

Muudetud
Kaitseväe juhataja
14.09.2021
Käskkirjaga nr 172

KAITSEVÄE SISEMÄÄRUSTIK

1. peatükk ÜLDSÄTTED

Reguleerimisala

1. Kaitseväe sisemäärustik (edaspidi määrustik) sätestab kaitseväeteenistuse korraldamise põhinõuded Kaitseväes ja Kaitseliidus.
(20.05.2013, nr 154)
Käesoleva määrustiku punktid 5 - 7^e kohalduvad kogu Kaitseväe isikkoosseisule.
(14.09.2021, nr 172)
2. Määrustik määrab kindlaks Kaitseväe põhiväärtused koos käitumisreeglitega, ülemate ja alluvate suhted, päeva- ja kasarmukorra ning muud kaitseväesisese käitumise ja korralduse põhimõtted.
(20.05.2013, nr 154)
3. Määrustik laieneb:
 - (1) Kaitseliidus tegevteenistuses olevatele isikule täies mahus, välja arvatud ajateenijaid puudutavad sätted;
 - (2) teenistuskohustusi täitvatele Kaitseliidu liikmetele, välja arvatud määrustiku peatükkides 3, 6-10 ja 12-14 sätestatu;
 - (3) isikutele, kes on tegevteenistuses ja täidavad oma teenistuskohustust välisriigis, kui välislepingus ja käesolevas määrustikus ei ole ette nähtud teisti;
 - (4) välisriigi sõjaväelastele, kes välislepingu alusel täidavad teenistuskohustusi Eesti Vabariigis, kui välisleping näeb ette nende suhtes Eesti Vabariigi õigusaktide kohaldamist.
(20.05.2013, nr 154)

Kaitseväelase õigused

4. Sõduri ametikohtadel teenivatel tegevväeväelastel on samad õigused ja kohustused, mis on õigusaktides ette nähtud ajateenijatele, välja arvatud erinevused varustuses, tasustamises, distsiplinaarkorras karistamises ja struktuuriüksusest väljalubamise korras.

2. peatükk PÕHIVÄÄRTUSED

Eetika

5. Kaitsevälase põhiväärtused koos käitumisreeglitega kujundavad Kaitseväe kultuuri ja peavad tagama tema valmisoleku teenida Kaitseväge ja Eesti Vabariiki tervikuna, seda nii rahu- kui sõjaajal. Kaitsevälase tegevuse aluseks on tegevteenistusse astumisel kaitsevälase töötuses lubatu. Kaitseväe missiooniks on olla rahva teenistuses, millega paratamatult kaasneb kaitsevälase kõrge moraalne vastutus.
6. Eesmärgiks on sätestada põhimõtted, mille järgimine on kõigile kaitseväelastele kohustuslik ning mida kaitseväelaste kasvatustöös ja väljaõppes tuleb silmas pidada:
 - (1) kaitsevälase isamaa-armastus väljendub ustavuses demokraatlikule Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale, funktsioneerivas Kaitseväe koostoes ja kohusetundlikkuses;
 - (2) kaitsevälane on eeskujuks seaduskuulekuses, kaitsevälisest distsipliinist ja õiguskorrast kinnipidamisel.
7. Kaitseväe põhiväärtused on:
 - 7¹. Ausus- on julgus ja valmisolek rääkida tõtt ja hoiduda valetamisest.
 - 7². Ustavus- on lojaalsus ja pühendumus oma riigile ja põhiseaduslikule korrale ning Kaitseväele ja oma kaaslastele.
 - 7³. Asjatundlikkus- ehk professionaalsus on ülesandele vastav teadmiste ning oskuste kooslus, mis tagab parima võimaliku tegevuse ja tulemuse Kaitseväe põhieesmärgi saavutamisel.
 - 7⁴. Vaprus- on ülesande täitmisel teadlikult kaalutud riskide võtmine ja hirmude ületamine.
 - 7⁵. Koostöövalmidus- on positiivne hoiak ja valmisolek koos tegutsemiseks ning kompromisside leidmiseks ühise eesmärgi nimel.
 - 7⁶. Avatus- on valmidus suhelda ja aktsepteerida erinevaid ideid ning leida kompromisse, valmidus kohandada oma käitumist Kaitseväe põhieesmärgi saavutamiseks sobivimate lahenduste leidmisel.
(14.09.2021, nr 172)
8. Kaitsevälane on kohustatud:
 - (1) kaitsma Eesti Vabariiki, tema maa-ala, territoriaalvete ja õhuruumi jagamatut tervikkust ja põhiseaduslikku riigikorda;
 - (2) viivitamata ette kandma oma vahetule ülemale või lähimale korrakaitseasutusele juhtumist, mis on suunatud Eesti Vabariigi ja tema põhiseadusliku korra vastu või selle korra ignoreerimisele;
 - (3) tundma teenistust reguleerivaid õigusakte ja juhendeid, teadma ja täpselt täitma oma ameti- ja teenistuskohustusi; alluma ülemate käskudele ja korraldustele ning neid täpselt täitma, sõltumata oma ametikohast ja auastmest;
 - (4) pidevalt täiendama oma teadmisi ja oskuseid. Kaitsevälane hoolitseb oma professionaalse taseme eest ning osaleb väljaõpetel ja täiendusõppes;

- (5) ette kandma oma vahetule ülemale kõigist temaga toimunud juhtumitest, otsestelt ülematelt saadud käskudest, tema suhtes rakendatud ergutustest ja kohaldatud karistustest, sealhulgas muude ametiasutuste poolt määratud ergutustest ja karistusest;
 - (6) vajaduse korral abistama teistel kaitseväelastel täita neile antud ülesandeid ja käske;
 - (7) abistama kaitseväelast, kellele tungitakse jõu või relvaga kallale;
 - (8) abistama korrakaitse- ja teisi riigivõimu esindajaid õnnetusjuhtumite puhul, ilmse kuriteo tõkestamisel ja kurjategija kinnipidamisel;
 - (9) olema korrektse välimusega, hoolitsema oma tervise eest ja täitma isikliku hügieeni nõudeid;
 - (10) talle usaldatud riigivara kasutama sihipäraselt ja heaperemehelikult ning paigutama need vastavalt õigusaktidega kehtestatud korrale. Kõik kaitseväelased kannavad seadusega ettenähtud korras vastutust nende kasutusse või valve alla antud vara eest;
 - (11) hoidma Kaitseväe ausameelsuse mainet. Ausus väljendub ühelt poolt julguses tunnistada ja rääkida tõtt, teiselt poolt aususes avalikkuse ja kolleegide suhtes.
(20.05.2013, nr 154)
9. Kaitseväe eesmärkide saavutamisel lähtutakse võrdse kohtlemise põhimõttest.
 10. Kaitseväelane allutab kaitseväeteenistuses isiklikud huvid Kaitseväe huvidele.
 11. Kaitseväelane hoidub korruptiivse olukorra loomisest ja väldib huvide konflikti.
 12. Kaitseväelane järgib seaduses sätestatud teenistusalaseid piiranguid.
 13. Kaitseväe tõhusa koostoimimise aluseks on vastastikune usaldus.
 14. Oma ülesandeid täidab kaitseväelane kohuse- ja vastutustundlikult ning loomaks meeskonnatöök võrdväärset vastastikkust usaldust, täidab omi ülesandeid korrektselt.
 15. Kaitseväelane on suheldes kannatlik ja viisakas.
 16. Kaitseväelase käitumine peab olema laitmatu ja väärkas igal ajal ja igas olukorras. Kaitseväelane peab meeles pidama, et iga kaitseväelase ülalpidamise järgi otsustatakse Kaitseväe või Kaitseväe selle struktuuriüksuse, mille vormirietust ja sümboolikat ta kannab, üle. Kaitseväelane peab kaitsejõudude au ja head nime kalliks pidama.
 17. Kaitseväelane peab olema otsustus- ja vastutusvõimeline. Vastutustunne väljendub oma tegude ja nende tagajärgede põhjuslike seoste mõistmises ja tunnistamises. Kaitseväelane peab omama julgust ja initsiatiivi vajadusel teha ka ebapopulaarseid otsuseid.
 18. Kohustuste ja käskude täitmata jätmist ei tohi kaitseväelane vabandada vajalike teadmiste ja oskuste puudumisega. Tal on õigus igasuguste arusaamatuste ja tekkivate raskuste puhul ülemalt või kaasteenijatelt nõu küsida. Kui see pole võimalik, peab kaitseväelane otsustama ja tegutsema oma parima äranägemise järgi.
 19. Distsipliini tuleb nõuda nii endalt kui teistelt kaitseväelastelt. Ülem peab alluvate suhtes olema nõudlik, võtma tarvitusele vajalikud mõjutusvahendid, et tagada alluvate distsipliin.
 20. Kandes Kaitseväe ja Kaitseväe vormirietust või viibides Kaitseväe ja Kaitseväe territooriumil ja struktuuriüksuste ruumides, sõidukites, õppustel ja muudes teenistuskohades, samuti välisriigis teenistuskohustuste täitmisel, vormirietuses lähetusse minekul või sealt naasmisel (lennujaamas, õhusõidukis, raudteejaamas, ühistranspordivahendis jne), on keelatud alkohoolsete jookide, narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ilma arsti ettekirjutuseta tarbimine, samuti joores eelnimetatud kohtades viibimine. Keelatud on alkohoolsete jookide, narkootiliste ja psühhotroopsete

ainete teenistusliku vajaduseta hoidmine ja omamine eelnimetatud kohtades. Sellekohaste nõuete rikkumise tuvastamisel algatatakse distsiplinaarmenetlus.

(20.05.2013, nr 154)

21. Erandina on tegevväelastel lubatud Kaitseväge ja Kaitseliidu vormiriietust kandes alkohoolsete jookide tarbimine, kui see toimub struktuuriüksuse ülema loal pidulike või seltskondlike ürituste raames.

(20.05.2013, nr 154)

22. Ajateenistuses on keelatud alkoholi ning narkootilise ja psühhotroopse aine tarbimine, omamine, edasiandmine ja müük ning hasartmängud.

3. peatükk KÄSK

Käsk ja käsutäitmine

23. **Käsk**

- (1) Käsk on ülema tahte väljendus suulises, kirjalikus või märguande vormis.
- (2) Käsk peab olema kooskõlas seaduste ja nende alusel kehtestatud õigusaktidega.
- (3) Käsk ei tohi ületada käsu andja käsuõiguse ulatust.
- (4) Suuline või kirjalik käsk peab sisaldama nõutava tegevuse eesmärki, täpset ülesannet ja täitmise tähtaega.
- (5) Kui käsu saaja ei saanud käsust aru, on ta kohustatud küsima käsu andjalt selgitusi.
- (6) Käsu tohib anda teenistuskohustuste täitmiseks. Alltoodud juhtudel võib anda teenistuskohustustevälise käsu.
- (7) Käsu saaja on kohustatud vastuvaidlematult täitma saadud käsud. Käsu saaja on kohustatud täitma ka teenistusalsed käsud, mille täitmise kohustus ei tulene tema ametikohast.

24. **Teenistuskohustusteväline käsk**

- (1) Kaitsevaelane on kohustatud täitma teenistuskohustustevälise käsu, kui käsu täitmine on vajalik õnnetuse tagajärgede kiireks kõrvaldamiseks või õnnetusjuhtumi korral inimelu päästmiseks või tervise kaitsmiseks või vara hävimise või rikkumise kiireks ärahoidmiseks.
- (2) Eelmises lõikes sätestatud juhtudel annab käsu ülem või kõrgema auastmega kaitsevaelane.

25. **Eripädevusest tulenev käsk**

- (1) Kaitsevaelane, kes on määratud ametikohale või kellele on antud teenistusülesanne, mille puhul on ette nähtud erivolitusi eeldav pädevus, annab käskude oma ametikohast või teenistusülesandest tulenevalt kõigile kaitseväelastele sõltumata ametikohast või auastmest.
- (2) Erivolitusi eeldav pädevus on:
 - 1) vahiteenistusse määratud kaitsevaelasel;
 - 2) sõjaväepolitsei ülesandeid täitval kaitsevaelasel;
 - 3) laeva või õhusõiduki meeskonna koosseisu kuuluval kaitsevaelasel laeva või õhusõiduki pardal ohutuse tagamiseks.

26. **Käsu täitmine**

- (1) Käsu annab vahetu ülem. Vahetust ülemast kõrgemalt ülemalt saadud käsk tuleb täita ja sellise käsu saamisest on kaitseväelane kohustatud esimesel võimalusel ette kandma oma vahetule ülemale.
- (2) Käsu saaja valib käsu täitmise viisi, mis kooskõlas õigusaktidega võimaldab kõige otstarbekamalt täita käsuga antud ülesande nõutud tähtaja jooksul.
- (3) Kui kaitseväelane saab kaks või rohkem käsku, mis takistavad üksteise täitmist, kannab ta iga järgneva käsu andjale ette eelmistest täitmata käskudest. Kui viimase käsu andja nõuab oma käsu viivitamatut täitmist, peab käsu saaja selle täitma ja varem antud käskude täitmata jätmise eest vastutab viimase käsu andja.

27. Tühine käsk

- (1) Käsk on tühine, kui:
 - 1) käsk kohustab toime panema süütegu;
 - 2) käsu eesmärk on alandada käsu saaja või kolmanda isiku inimväärikust;
 - 3) käsk ei ole antud teenistuslikul eesmärgil, välja arvatud teenistuskohusteväline käsk;
 - 4) käsust ei selgu käsu andja.
- (2) Tühist käsku ei tohi anda.
- (3) Tühist käsku ei pea täitma.
- (4) Tühise käsu saamisest peab käsu saaja viivitamata ette kandma oma vahetule ülemale. Kui tühise käsu andis vahetu ülem, peab käsu saaja käsu saamisest viivitamata ette kandma vahetu ülema ülemale. Kui tühise käsu andis vahetu ülemana Kaitseväge juhataja, peab käsu saaja käsu saamisest viivitamata ette kandma kaitseministrile.

28. Keelatud käsk

- (1) Keelatud on anda käsku:
 - 1) mis on vastuolus seadusega;
 - 2) mis ületab käsu andja käsuõiguse ulatust;
 - 3) mis nõuab tegusid, mille sooritamiseks käsu saajal ei ole õigust;
 - 4) mille täitmine on põhjendamatult ohtlik käsu saaja või teiste isikute elule, tervisele või varale.
- (2) Keelatud käsu peab täitma.
- (3) Keelatud käsu saamisest peab käsu saaja pärast käsu täitmist ette kandma oma vahetule ülemale. Kui keelatud käsu andis vahetu ülem, peab käsu saaja keelatud käsu saamisest ette kandma vahetu ülema ülemale. Kui keelatud käsu andis vahetu ülemana Kaitseväge juhataja, peab käsu saaja käsu saamisest viivitamata ette kandma kaitseministrile.

29. Vastutus käsu täitmise tagajärgede eest

- (1) Käsu täitmise tagajärgede eest vastutab käsu andja.
- (2) Käsu, mis kohustab toime panema süütegu, täitmise tagajärgede eest vastutavad nii käsu andja kui ka käsu täitja.
- (3) Käsu, mille sisust ei selgu käsu andja, täitmise tagajärgede eest vastutab käsu täitja.
- (4) Keelatud või tühise käsu andnud ülem võetakse sellise käsu andmise eest distsiplinaar- või kriminaalvastutusele.

4. Peatükk

ALLUVUS, ÜLEMATE JA ALLUVATE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

Ülemad ja alluvad

30. Kaitseväes juhtimise, kaitsevälise distsipliini ja kaitseväekorra tagamiseks jagunevad kaitseväelased oma vastastikuste suhete poolest ülemateks ja alluvateks, kõrgema ja madalama auastmega kaitseväelasteks.
31. Kui kaitseväelaste vahel puudub alluvussuhe, eristatakse neid auastme järgi.

32. Ülem on kaitseväelane, kes juhib temale teenistuslikult allutatud kaitseväelaste tegevust.
33. Ülema käsutusse määratud kaitseväelasi, sõltumata nende auastmest, nimetatakse alluvateks.
34. Vahetu ülem on kaitseväelasele kõige lähem ülem, kellele kaitseväelane teenistuslikult allub.
35. Otsesed ülemad on vahetu ülem ja vahetust ülemast kõrgemad ülemad, kellele kaitseväelane teenistuslikult allub.
36. Ülem vastutab talle või talle alluvale kaitseväelasele ja muule isikule antud ülesannete õiguspärase ja otstarbeka täitmise eest.
37. Kaitseväelane on talle alluvate ametnike ja töötajate suhtes ülemus. Kui Kaitseväe struktuuriüksust või selle osa juhib ametnik, on ta alluvate suhtes ülemus avaliku teenistuse seaduse tähenduses ning tema ametinimetus on juhataja.
38. Kui ülema äraoleku ajaks ei ole määratud asendajat, asub kuni korralduseni tema kohuseid täitma kaitseväelane, kellel on äraolevale ülemale allunud üksuses kõrgeim ametikoht; kui ametikohad on võrdsed, siis kaitseväelane, kellel on kõrgem auaste; kui ka auastmed on võrdsed, siis kaitseväelane, kes on viimase auastme saanud varem.
39. Ülema asendajal on kuni ülema naasmiseni ülema võim, õigused ja kohustused.
40. Olukorras, kus ühiselt tegutsevad kaitseväelased või üksused, kelle vahel puudub igapäevane alluvussuhe või kui nende üksuste ülemate vastastikused suhted pole õigusaktidest tulenevalt või kõrgema ülema poolt kindlaks määratud, loetakse vastava korralduseni ülemaks kaitseväelane, kellel on kõrgem ametikoht, võrdsete ametikohtade puhul kõrgem auaste.
(20.05.2013, nr 154)

Ülema õigused ja kohustused

41. Ülemal on õigus vastavalt oma ametikohale Kaitseväes anda oma alluvatele teenistuskohustuste täitmisega seotud käsked. Ülema käsuõigusele ja distsiplinaarvõimule vastab alluva kohustus täita ülema seaduslikke käsked ja korraldusi ning kaitseväelaste teadlik allumine kaitseväeteenistuse nõuetele.
42. Ülema käsuõigusega kaasneb kohustus kasvatada talle alluvaid kaitseväelasi, tagada alluvate kaitseväelaste tervis, kõlblusnormide täitmine ja kaitseväeline distsipliin, tema käsutusse antud ressursside tõhus ja säästlik kasutamine ning vastutus temale pandud kohustuste täitmise eest.
43. Teenistusse puutuvates küsimustes on igal kaitseväelasel õigus pöörduda oma vahetu ülema poole. Viimase nõusolekul võib ta pöörduda järgmise või kõrgema otsese ülema poole. Igal kaitseväelasel on õigus pöörduda vahetult Kaitseväe peainspektori, õigusvahemehe, kaplani, tervishoiuteenuse osutaja (arsti või õe) ja riigisaladuse kaitset korraldava isiku poole.
44. Ülem on kohustatud:
 - (1) järgima alluvate kaitsevälise eluolu korraldamisel, õppustel, pidulikel sündmustel ja omavahelisel suhtlemisel kasvatuslikke eesmärgid;
 - (2) olema alluvatele eeskujuks, sh kaitsevälise distsipliini nõuete täitmisel;
 - (3) hoolitsema alluvate ülemate kasvatamise ja õpetamise eest ning viima nende kaudu alluvates üksustes ellu oma tahet;
 - (4) kontrollima, et alluvad täidaksid täpselt kõiki käsked ja korraldusi;

- (5) tundma võimalikult hästi alluvate igapäevaelu ja teenistust, toetama alluvaid nende teenistuses ja püüdlustes, ergutama neid saavutama paremaid tulemusi ja neid õiglaselt hindama;
 - (6) eraldama vähemalt kaks tundi nädalas alluvate vastuvõtuks isiklikes küsimustes. Vastuvõtuaeg peab olema üksusesiseselt teatavaks tehtud. Vajaduse korral korraldama vastuvõtule soovijate eelneva registreerimise ja vestluse protokollimise;
 - (7) olema alluvate suhtes heasoovlik, järjekindlalt nõudlik ja rahulik ning võtma nende mõjutamiseks kasutusele kõik tema käsutuses olevad meetmed;
 - (8) juhendama ja suunama alluvaid nende eksimuse korral ning tegema seda taktitundeliselt;
 - (9) jälgima alluvate kasvatamisel, et alluvad oskaksid oma eraelu, sõbralikke ja isiklike suhteid eraldada teenistuslikest suhetest;
 - (10) hoiduma pöördumisest kõrgema ülema poole oma võimkonda kuuluvate küsimuste otsustamisel. Olukorras, kus täiendavate juhiste saamine on võimatu, peab ülem ise otsustama;
 - (11) väljendama alluvatele oma nõudmisi kõhklematult ja kindlalt, objektiivselt hindama nende käitumist, teenistust ja tööd;
 - (12) tagama tingimused tervisekaitse- ja tervisekasvatusalaste ürituste läbiviimiseks;
 - (13) pidevalt ennast arendama sõjalises tegevuses, alluvate kasvatamisel ja õpetamisel.
45. Ülem ei tohi kedagi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvi, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu ning peab jälgima, et seda ei teeks ka alluvad omavahel.
 46. Ülem peab hoiduma täitmast alluvate kohustustesse kuuluvaid ülesandeid.
 47. Ülem ei tohi:
 - (1) lubada alluvate lohakust ja ükskõiksust teenistuskohustuste täitmisel;
 - (2) arvustada alluvate juuresolekul kõrgemat ülemat;
 - (3) käituda alluvatega familiaarselt, kasutada solvavaid väljendeid ja vanduda.
 48. Ülem peab tunnistama oma vigu. Lubamatu on süüdistada oma vigades alluvaid.

5. Peatükk KAITSEVÄELASTE KÄITUMINE

Kaitseväekombed

49. Kaitseväekombed avalduvad kaitseväeliste viisakusreeglite täitmisel, üksikute kaitseväelaste ja meeskondade vastastikusel tervitamisel, üksteise kõnetamisviisis, tervitus- ja soovsõnades, ettekandmise ja enese esitlemise korras, omavahelises suhtlemises ja kaitsevätseremooniatel.
50. Kaitseväekommete ja –tseremooniate järgimisega kujundatakse ja süvendatakse ühtekuuluvustunnet, mille kaudu tõstetakse Kaitseväe üldist moraali ja lahinguvõimet. Kaitseväekombed arendavad distsipliinitunnet, aitavad luua ja alal hoida vajalikke suhteid ülemate ja alluvate vahel ning loovad Kaitseväele ja Kaitseleidule hea maine.
51. Kõik kaitseväelased on kohustatud teadma ja kõrvalekaldumatult järgima sõjalise viisakuse reegleid ning kinni pidama üldistest viisakusreeglitest.
52. Määrustikus ettenähtud kaitseväekommete täitmatajätmine või nende lohakas täitmine on kaitseväelise distsipliini rikkumine ning karistatav.
53. Kaitseväelises tervitamisel ja kõikide kaitseväekommete täitmisel peavad ülemad ja kõrgemas auastmes kaitseväelased olema alati eeskujuks alluvatele (madalamas auastmes kaitseväelastele).

54. Alluv või madalamas auastmes kaitseväelane peab alati meeles pidama, et ülem jääb ülemaks ja kõrgemas auastmes kaitseväelane jääb kõrgemas auastmes kaitseväelaseks igal ajal ja kohal, hoolimata sellest, kas ta kannab vormiriietust või mitte.
55. Kaitseväeline viisakus nõuab, et alluv või madalamas auastmes kaitseväelane peab teenistusalasel suhtlemisel ülema või kõrgemas auastmes kaitseväelase ees seisma valveseisangus.
56. Alluv või madalama auastmega kaitseväelane väljendab käsust arusaamist kinnitusega, näiteks: „**Sain aru, härra kolonel**“ või „**Just nii, härra kolonel**“. Kui alluvale ei ole käsk küllalt selge, ütleb ta käsuandjale näiteks: „**Ei saanud aru, härra kolonel**“.
57. Ülema või kõrgemas auastmes kaitseväelase lähenemisel peavad alluvad või madalamas auastmes kaitseväelased temast vähemalt kolme meetri kaugusel tõusma püsti ja tervitama. Avalikes kohtades võivad nad pärast seda kohe, luba ootamata, istuda. Väliõppustel, suitsetamiskohas, ravi-, toitlustus- ja meelelahutusasutustes ja laskeharjutust täitvad kaitseväelased tervituseks püsti ei tõuse.
58. Kohates ülemat või kõrgemas auastmes kaitseväelast väljaspool teenistust, on lubatud tema ees seista ja kõneleda vabalt. Ametliku pöördumise alustamisel peab alluv või madalama auastmega kaitseväelane võtma valveseisangu.
59. Kui ülem on andnud alluvale loa istuda, ei ole alluv enam vestluse ajal kohustatud püsti tõusma, hoolimata sellest, kuidas käitub ülem. Istet peab võtma kohe pärast sellekohast luba või märguannet.
60. Kui ülem pöördub alluva poole tervitusega, küsimusega või alustab temaga vestlust, pöörab alluv või madalamas auastmes kaitseväelane end tema poole, tervitab ja jääb valveseisangusse.
61. Kui alluval on vaja pöörduda ülema või kõrgemas auastmes kaitseväelase poole, läheneb ta taksammul, jääb temast kahe-kolme sammu kaugusel seisma ning ühes jala juurdetoomisega tõstab parema käe tervitusasendisse. Alluv laseb käe alla siis, kui ülem on vastu tervitanud ja käe alla lasknud.
62. Kui alluv või madalamas auastmes kaitseväelane pöördub ülema või kõrgemas auastmes tundmatu kaitseväelase poole, teeb ta tervitamisvõtte ja alustab pöördumist enda esitlemisega ning kannab selgelt ja lühidalt ette pöördumise põhjuse, näiteks: „**Härra kolonel, leitnant Ojasoo. Lubage pöörduda ...**“.
63. Pöördumisel vahetu ülema või teda isiklikult tundva kõrgemas auastmes kaitseväelase poole alluv (madalamas auastmes kaitseväelane) end ei esitle. Kui ülem soovib juttu lõpetada, ütleb ta: „**See on kõik!**“. Lahkumiseks küsib kaitseväelane ülevalt või kõrgemas auastmes kaitseväelaselt luba: "**Härra kolonel, lubate minna?**". Enne lahkumist peab alluv või madalamas auastmes kaitseväelane tegema tervitusvõtte, määrustikupärase pöörde ja seejärel lahkuma.
64. Ülem ei esitle ennast alluvale enne, kui alluv temalt küsib: „**Kellega on au rääkida?**“. Samasuguse küsimuse esitab kaitseväelane ka temast kõrgemas auastmes isikule, kui see esitlemise peale ennast ei tutvustanud.
65. Tervitamisel rivi ei kätelda; väljaspool rivi antakse kätt ülema või kõrgemas auastmes kaitseväelase algatusel. Kätlemisel sõrmkindaid käest ei võeta. Kui ülem kätleb ilma sõrmkinnasteta, siis võtab alluv sõrmkindad käest. Ülem võib alluvat kätelda sõrmkinnastes.

66. Ülema kutse või märguande peale pööravad väljaspool rivi asuvad alluvad (madalamas auastmes kaitseväelased) end kiiresti tema poole, tervitavad ja jäävad valveseisangusse, kuni ülem on käsu andnud, jutu lõpetanud või annab käskluse „**Vabalt!**“.
67. Kaitseväelased peavad ülemaga rääkima viisakalt ja rahulikult, selgelt, parajalt valju hääle ja loomuliku tooniga, vaadates sealjuures talle silma. Nõue kehtib ka ülemale ettekandmise kohta. Sama kehtib ka ülemate ja kõrgemas auastmes kaitseväelaste kohta.
68. Ametlikul suhtlemisel teietatakse.
69. Sisenedes ruumi, kus on ülem või kõrgemas auastmes kaitseväelane, tuleb suletud uksele koputada ja pärast sisenemiseks loa saamist siseneda ja vajaduse korral end esitleda, näiteks: „**Härra kolonel, kapral Tamm!**“.
70. Kui ülem on hõivatud või ruumi uks on avatud või ust ei ole ja tema poole pöörduva alluva (madalamas auastmes kaitseväelase) tervitusele kohe ei vasta, ootab alluv pärast tervitamist eemal, kuni temale tähelepanu pööratakse ja esitleb ennast siis harilikus korras. Kui ruumis on peale isiku, kelle poole soovitakse pöörduda, veel mõni temast kõrgem ülem või kõrgemas auastmes kaitseväelane, pöörduakse esmalt ruumis viibiva kõrgeima ülema või kõrgemas auastmes kaitseväelase poole loa saamiseks, näiteks: „**Härra kolonel! Kapral Tamm, lubage pöörduda kapten Paju poole!**“.
71. Kui kaitseväelane ei tea, kellel mitmest ühes auastmes olevast isikust on kõrgeim ametikoht, küsib ta luba sellelt, kelle poole ta tahab pöörduda, nimetades loa küsimisel tema auastet koos perekonnanimega, näiteks: „**Seersant Tamm, lubage pöörduda!**“. Kui ruumis on mitu kõrgemas ja madalamas auastmes kaitseväelast, siis madalamas auastmes kaitseväelase poole pöördumisel küsitakse pöördumiseks luba lähimalt kõrgeimalt ülemalt. Üldkasutatavasse ruumi sisenemisel, sellest läbi minnes või sealt lahkudes, peolauas, koosviibimistel kellegi poole pöördumisel ei ole tarvis seal viibivalt kõrgeimalt ülemalt luba küsida.
72. Kohates ülemat või kõrgemas auastmes kaitseväelast kitsal kohal (uks, trepp jne), peab alluv peatuma ja võimaldama ülemal takistuseta mööda pääseda.
73. Liikudes koos ülemaga, liigub alluv või madalamas auastmes kaitseväelane ülemast vasakul pool. Rivi ees liigub ülema saatja nii, et kõrgem ülem jääks rivile lähemale.
74. Kui kaitseväelasel on mõlemad käed kinni või ta on ilma peakatteta, siis tervitab ta paigal valveseisangus ja liikumisel tervituseks pea pööramisega tervitatava suunas.
75. Avalikes kohtades on kõik kaitseväelased kohustatud käituma vastavalt üldtunnustatud käitumisreeglitele.
76. Teenistuskõnedele vastates nimetab kaitseväelane auastme ja perekonnanime. Toimkondlased ja vahiteenistusse kuuluvad isikud nimetavad telefonile vastates struktuuriüksuse (allüksuse) nime, ametikoha toimkonnas ja vahiteenistuses, auastme ja perekonnanime.
(20.05.2013, nr 154)

Kaitseväelaste teenistuslik kõnetamine

77. Alluv peab ülemaid ja temast kõrgemas auastmes kaitseväelasi kõnetama auastme järgi, lisades sellele ette sõna “härra” või „proua“, näiteks: „**Härra kapten!**“. Liitsõnast koosneva auastme nimetuse juures jäetakse ära auastme lisanimetused, näiteks: kindralmajorit kõnetatakse - kindral, mereväekaptenit – kapten, vanemveebliit - veebel, nooremseersanti – seersant.
(20.05.2013, nr 154)

78. Ülemad või kõrgemas auastmes isikud kõnetavad alluvaid ja kõiki temaga samas auastmes kaitseväelasi auastme ja perekonnanimega; kui perekonnanimi ei ole teada, siis ainult auastme järgi, lisades sõna "härra" või „proua“, näiteks: „**Seersant Mänd**“ või „**Härra leitnant**“.

Kaitsevälised tervitused, soovsõnad, pöördumised ja vastused neile

79. Otsesed ülemad nimetavad tervitamisel või nende poole pöördumisel alluvaid üksusi nende nimetusega - pataljon, kompanii, jagu vms, näiteks: „**Eskadrill, tere! Jõudu õppusteks!**“.
Ülemad ei tervita alluvat üksust ega pöördu selle poole kõrgema ülema juuresolekul.
80. Ülema tervitussõnade peale vastavad alluvad kooris, ühtlaselt ja kõlavalt, loomuliku hääletooniga ja sõnu silpidesse jaotamata. Tervitussõnu öeldakse ja neile vastatakse valveseisangus.
81. Tervitus- ja pöördumissõnad on: „**Tere!**“, „**Head aega!**“, „**Jätku leivale!**“, „**Õnnitlen Vabariigi aastapäeva puhul!**“, „**Jõudu tööle!**“ ja vastused: „**Tervist, härra president!**“, „**Head aega, härra major!**“, „**Jätku tarvis, härra kapten!**“, „**Täna, härra veebel!**“, „**Jõudu tarvis!**“.
82. Kaitsevälised tervitavad ametlikel tseremooniatel üksuse lippu ja Eesti riigilippu.

Tervitamine

83. Kaitseväes on tervitamine vastastikune, kusjuures alluv või madalamas auastmes kaitsevälane tervitab esimesena. Tervitusvõtted ja -käsklused on sätestatud Kaitseväe rivimäärustikus (edaspidi rivimäärustik).
84. Põhireeglid on:
- (1) samas auastmes või võrdsetel ametikohtadel kaitsevälised tervitavad teineteist üheaegselt;
 - (2) Eestis viibivaid välisriikide sõjaväelasi tervitatakse samade reeglite järgi kui oma kaitseväelasi;
 - (3) kaitsevälane ei tohi viisakusreeglite eiramist vabandada tähelepanematusesega;
 - (4) tervitamine toimub alati valveseisangus;
 - (5) tervitamine peab toimuma energilise liigutusega ja vastastikku silma vaadates;
 - (6) kohapeal tervitamisel tuleb alati pöörduda peaga tervitatava poole, liikumisel pöörata pea tervitatava poole;
 - (7) ülemad või kõrgema auastmaga kaitsevälised on kohustatud oma alluvatelt ja madalamas auastmes kaitseväelastelt nõudma viisakusreeglite täitmist ja ka ise neid täpselt täitma.
 - (8) lahingus, väliõppusel ja -harjutusel, füüsilise töö tegemise ja sportimise ajal tervitusvõtet ei tehta.
85. Tervitusvõtte tehakse:
- (1) Eesti ja välisriigi hümnid ametlikul esitamisel;
 - (2) Eesti ja välisriigi lipu heiskamisel ja langetamise tseremoonial;
 - (3) sõjalaeva pardale minekul ja pardalt lahkumisel laeva ahtrilipule;
 - (4) kohtumisel matuserongiga, jõudes sargaga kohakuti;
 - (5) kirstu hauda laskmisel;
 - (6) Vabadussõja mälestusmärgile sealt möödumisel või sinna juurde minekul.
86. Üksteisest möödumisel tervitavad üksused 10-15 meetri, üksikud kaitsevälised kuni 3 meetri kauguselt.
87. Ülemaga koos viibivad alluvad tervitavad kaasa, kui ülem kedagi tervitab või kellegi tervitusele vastab.

88. Kui kaitseväelase parem käsi on kinni, vabastab ta käe ja tervitab üldises korras. Kui kaitseväelase mõlemad käed on kinni, tervitatakse punktis 74 kehtestatud korras. (20.05.2013, nr 154)
89. Sõidukijuht sõidukis oleku ajal ei tervita. Sõidukiga mööduvat kaitseväelast ei tervitata.
90. Avalikes kohtades tervitatakse ainult esimesel kohtumisel.

Tervitamine rivi koosseisus

91. Liikumisel ravis tervitavad kaitseväelased ainult käskluse peale; käe tervituseks tõstab rivi juhtiv ülem.
92. Kõrgema ülema juuresolekul ei anta käsklust talle alluva ülema tervitamiseks.
93. Üksused tervitavad: Eesti riigilippu (ametlikel tseremooniatel), üksuse lippu, ülemaid, kõiki kindraleid ja vastastikku teineteist, kusjuures esimesena annab tervituskäskluse alluv (madalamas auastmes) ülem.
94. Liikuva üksuse tervitus algab ülema käsklustega „**Valvelsammu marss! Paremale, (vasakule) vaat!**“. Ülema käskluse täidab temale vahetult järgnev allüksus. Järgmiste allüksuste ülemad kordavad käsklusi siis, kui nende allüksus jõuab tervitamiseks ettenähtud kaugusele.
95. Liikuva üksuse tervitus lõpeb ülema käsklusega „**Taktsammu marss!**“, mis antakse allüksustele pärast teineteisest möödumist ja järgnevatele allüksustele siis, kui nende ülem on andnud käskluse tervituseks. Ühes käsklusega „**Taktsammu marss!**“ lasevad ülemad käe alla.
96. Kui üksus kohtab kaitseväelast, kes on meeskonna ülemast kõrgemal ametikohal, siis üksus ei tervita; tervitab ainult ülem. Matuserongidele, Eesti riigilipule (ametlikel tseremooniatel), üksuse lipule ja Vabadussõjas langenute mälestussambale avaldab üksus oma lugupidamist tervitusega ülema käskluse järgi.
97. Lahingus, väliõppustel ja –harjutustel, lipu või sarga saatmisel meeskond ei tervita; nendel juhtudel tervitavad vaid kaitseväelased, kelle poole ülem pöördub.
98. Kui üksusele läheneb kõrgem ülem, läheb üksuse ülem talle vastu, kannab ette ja jääb tema juurde kuni kõrgem ülem viibib üksuse juures või kuni lahkumist lubava korralduseni. Samamoodi peab käituma üksuse ülem, kui kõrgem ülem peatub, et üksus endast mööda lasta. Lippude ja sarkade saatemeeskondade ülemad ette ei kanna. Kui üksus kohtub või tema juurde tuleb ülem ühes temale kõrgemas auastmes kaitseväelasega, siis kantakse ette viimasele.
99. Kui rivist möödumisel ülem pöördub ravis seisva kaitseväelase poole, ei tõsta viimane kätt tervituseks (välja arvatud rivi juhtivad kaitseväelased ning nendega võrdsustatud isikud), kuid võtab valveseisangu.
100. Käskluse järgi tervitavad mitte ainult rivistatud, vaid üldse koos tegutsevad või olevad kaitseväelased. Sellistel juhtudel tervitab iga kaitseväelane nagu üksik kaitseväelane. Tervituskäskluse „**Valvel!**“ annab kõige kõrgemas auastmes kohalolija või see, kes esimesena märkab ülemat või kõrgemas auastmes kaitseväelast.
101. Staapides, kantseleides, töökodades jne tervitatakse tööajal ülemat käskluse peale üks kord päevas tema esimesel ilmumisel. Kui ülem pöördub nende poole üksikult, peavad kaitseväelased täitma viisakusreegleid üldistel alustel.

102. Puhkamise ajal ja pärast õhtust loendust kuni hommikuse äratuseni ei anta ruumides tervituskäsklust.

Ettekandmine ja esitlemine

103. Alluvad ülemad on kohustatud kõrgemale ülemale ette kandma, kui kõrgem ülem saabub neile alluva üksuse territooriumile.

104. Ettekanne peab sisaldama järgmist:

- (1) ülema auastme nimetus, kellele kantakse ette;
- (2) üksuse nimetus;
- (3) toimuva tegevuse nimetus;
- (4) kohalolevate kaitseväelaste arv;
- (5) ettekande tegija auaste ja nimi.

Näiteks: „**Härra kapten, baasikaitsekompanii on õppustel, kohal 167 kaitseväelast, leitnant Ratas!**“.

105. Ettekande ajal võtavad ettekande tegija, ettekande vastuvõtja ja juuresviibivad kaitseväelased valveseisangu.

106. Õppetunnis antakse õppekohas tervituskäsklused tunni algul ja lõpul.

107. Kõrgema ülema viibimisel üksuse juures saadab teda üksuse ülem, kes liigub saadetavast ülemast vasakul ning pool sammu tagapool. Rivi ees liigub ülema saatja nii, et kõrgem ülem jääks rivile lähemale.

108. Toimkonnas olevad kaitseväelased kannavad ülemale nende valve alla kuuluvates ruumides ette peakattes.

109. Kui ruumis viibitakse peakatteta, kantakse ka ette paljapäi, välja arvatud toimkonda kuuluvad kaitseväelased.

110. Esitlemisel nimetab esitleja ülema auastme, oma auastme ja perekonnanime ning, kui on vajalik, ka üksuse nimetuse ja esinemise põhjuse, näiteks: „**Härra kapten! Lubage esitleda, kapral Jõgi. Lähetatud Teie kompaniisse autojuhiks.**“

111. Isik, kes saabub üksusesse järelevalve eesmärgil, esitleb ennast üksuse ülemale, kui tema ametikoht on üksuse ülema ametikohast madalam või sellega võrdne. Kui saabuja ametikoht on kõrgem, teatab ta üksuse ülemale oma saabumisest. Nimetatud nõue ei kehti, kui täidetakse ülesannet, mille iseloom ei luba etteteatamist.

112. Tegevväelane, kes on määratud üksusesse ametikohale või lahkub sellelt, esitleb end lisaks üksuse ülemale ka oma vahetule ülemale. Ajateenija esitleb ennast allüksuse ülemale.

113. Kaitseväelane, kes on pikemat aega üksusest ära olnud, kannab oma naasmisest ette vahetule ülemale.

6. Peatükk PÄEVAKORD

Üldalused

114. Struktuuriüksuses, mille koosseisus on ajateenijad, toimub kogu tegevus päevakorra järgi, milles peab olema märgitud igapäevaste toimingute aeg. Päevakorra kinnitab struktuuriüksuse ülem.

Hommikune äratus

115. Korraline hommikune äratus toimub vastavalt päevakorrale kaks tundi enne õppetöö algust. Korrapidaja äratab kümme minutit enne üldist äratust allüksuse ülemad. Riiklikel pühadel ning nädalavahetusel võib äratus toimuda hiljem.

Riigilipu heiskamine ja langetamine

116. Eesti riigilipp heisatakse ja langetatakse vastavalt Eesti lipu seadusele. Tseremoonia täpsema korra struktuuriüksuses kehtestab struktuuriüksuse ülem.

Hommikvõimlemine ja -korrastamine

117. Hommikvõimlemise kestus on kuni 30 minutit. Hommikvõimlemine toimub kehtestatud kava alusel allüksuse ülema juhtimisel.
118. Kaitseväelase riietuse hommikvõimlemiseks määrab struktuuriüksuse korrapidaja, arvestades välistemperatuuri ja ilmastikutingimusi.
119. Hommikuseks korrastamiseks ettenähtud aeg peab päevakorras olema piisav, et kaitseväelane jõuaks lõpetada kõik vajalikud ettevalmistused hommikuseks ülevaatuses.

Hommikune ülevaatus ja tegevus kuni õppetöö alguseni

120. Viis minutit enne hommikust ülevaatuset annab allüksuse korrapidaja helisignaali ja käskluse: „**Allüksus, valmistuda hommikuseks ülevaatuses!**“. Päevakorras kehtestatud ajaks rivistab allüksuse korrapidaja allüksuse ja kannab ette määratud isikule näiteks: „**Kompanii, valvel, keskele vaat! Härra veebel! Kompanii on rivistatud hommikuseks ülevaatuses. Korrapidaja seersant Kask!**“. Ülevaataja annab käskluse: „**Allüksuse ülematel teostada hommikune ülevaatus ja tulemustest ette kanda. Vabalt!**“.
121. Allüksuse ülemad kontrollivad isikkoosseisu kohalolekut, nende välimust, hügieeninõuetest kinnipidamist ja selgitavad välja haigestunud või meditsiinikeskusesse terviseprobleemidega tagasi kutsutud kaitseväelased. Tulemustest kantakse ülevaatajale ette.
122. Aega hommikusest ülevaatuses kuni väljaõppe alguseni kasutatakse:
- (1) hommikusöögiks;
 - (2) ruumide ja allüksusele kinnistatud territooriumi koristamiseks;
 - (3) päevategevuseks valmistumiseks (relvade, varustuse, vormiriietuse jne ülevaatomiseks ja korrastamiseks).

Söögiajad

123. Üldjuhul toitlustatakse kaitseväelasi sooja toiduga kolm korda päevas, välitingimustes kuivtoidupakkidest või välikatlast vähemalt kaks korda päevas. Söögiaegade kellaajad kehtestab struktuuriüksuse ülem. Hommikusöök peab lõppema vähemalt 20 minutit enne päevategevuse algust, lõunasöögi lõpu ja pealelõunase tegevuse vahele peab jääma vähemalt 30 minutit. Öhtusöök ei tohi olla varem kui 30 minutit pärast päevategevuse lõppu.
124. Toimkondlasi, haigestunud ja kinnipeetavaid toitlustatakse struktuuriüksuse ülema poolt määratud korras.

Väljaõppe ja teenistuse korraldus

125. Väljaõppe ja teenistuse korralduse kehtestab struktuuriüksuse ülem.

126. Üldjuhul on väljaõppe- ja teenistusaeg kaheksa tundi päevas.
127. Erandkorras võib struktuuriüksuse ülem kehtestada pikemaid tööpäevi või kohustada täitma teenistusülesandeid puhkepäeval.
128. Viis minutit enne päevakorras märgitud tegevuse algust rivistab vastutav osavõtva isikkoosseisu ja kannab läbiviijale ette, näiteks: „**Härra kapten. Tuletoetuspatarei 2. rühm sõjatopograafia tunniks valmis. Kohal 24, toimkonnas 2, õppetööst vabastatud haigeid 2 kaitseväelast. Rühmavanem seersant Joorits!**“.
129. Tegevuse lõpul vaatab allüksuse ülem üle tegevuses kasutatud koha, relvastuse ja varustuse.
(20.05.2013, nr 154)

Vaba aeg

130. Aeg pärast päevategevuse lõppu kuni õhtuse loenduseni ning nädalavahetusel pärast üldist korrastustööd on ajateenijatel vaba aeg, kui allüksuse ülem ei ole andnud korraldust relvastuse ja varustuse hooldamiseks, väljaõppeks või füüsiliseks treeninguks.
131. Lõunavaheaeg ja aeg õhtusest loendusest kuni öörahuni on puhkeaeg. Üldist rahu rikkuvad tegevused on puhkeajal keelatud.

Õhtune loendus ja öörahu

132. Loenduse aja ja läbiviimise korra kehtestab struktuuriüksuse ülem.
133. 15 minutit enne loendust annab allüksuse korrapidaja helisignaali ja käskluse: „**Kompanii, valmistuda õhtuseks loenduseks!**“. Kindlaksmääratud ajal rivistab allüksuse korrapidaja allüksuse ja teostab loenduse: loeb ette isikkoosseisu nimed, vastavalt allüksuse isikkoosseisu arvestuse lehele; kuulnud oma nime, vastab kaitseväelane „**Mina**“, nimetatu puudumisel teatab vastutav puudumise põhjuse, näiteks: „**Maat Kuusler toimkonnas!**“ ja kannab loenduse tulemused ette struktuuriüksuse korrapidajale ning esitab päevaaruande.
134. Pärast loendust tehakse teatavaks vajalikud korraldused ja järgmise päeva toimkonna koosseis.
135. Seejärel annab loendaja käskluse: „**Eesti Vabariigi hümn laulmiseks - valvel!**“ ja seejärel lauldakse hümn. Hümn lõppedes annab loendaja käskluse: „**Vabalt! Allüksused vastutavate käsutuses!**“.
136. Pärast öörahusignaali lähevad ajateenijad magama ja kasarmus lülitatakse sisse öövalgustus.
137. Üldjuhul tagatakse kaitseväelasele ööpäeva jooksul kaheksatunnine pidev uneaeg. Erandkorras, seoses teenistusliku vajadusega, võib struktuuriüksuse ülem muuta pideva uneaja kestvust.

7. peatükk STRUKTUURIÜKSUSE KÜLASTAMINE

Külaliste vastuvõtmine

138. Külalised lubatakse struktuuriüksuse territooriumile struktuuriüksuses kehtestatud korras.

139. Ajateenijal on lubatud saada vähemalt üks kord kuus ajateenistuskohas kokku oma perekonnaliikmete ja teiste isikutega, välja arvatud, kui see toimkonnas olemise, distsiplinaarkaristuse täideviimise, sõjaväelises väljaõppes osalemise või nakkushaiguste leviku tõkestamise tõttu ei ole võimalik.
140. Ajateenija võtab külalisi vastu vabal ajal vastavalt päevakorrale.
141. Struktuuriüksuse, mille koosseisus on ajateenijad, külastajaid teavitatakse struktuuriüksuse territooriumil viibimise korrast sissepääsu juures asuva infosildiga (lisa 1).

8. peatükk KASARMUKORD

142. Struktuuriüksuse ülem kehtestab kasarmukorra ja jaotab allüksuste vahel struktuuriüksuse kasutuses olevad ehitised, ruumid ja territooriumi. Struktuuriüksuse ülem kehtestab eraldi majutamiskorra väljaspool kasarmut.
(20.05.2013, nr 154)

Kasarmuruumid ja nende sisustus

143. Kasarmuruumid peavad vastama Kaitseväes kehtestatud kasarmuruumide ehitustehnoloogilistele nõuetele arvestades õigusaktides sätestatud.
144. Kasarmuruumid peavad vastama järgmistele miinimumnõuetele:
- 1) õhutemperatuur majutusruumides talvel +18 °C kuni +22 °C, suvel kuni +27 °C, pesemisruumis vähemalt +18 °C, duširuumis mitte alla +25 °C;
 - 2) majutusruumides loomulik ventilatsioon avatavate akende kaudu ja lisaks sundventilatsioon arvestusega 8 l/s õhku ühe inimese kohta;
 - 3) majutusruumis üldpõrandapinda vähemalt 4,5 m² koos sisustusega ja ruumi maht vähemalt 13,5 m³ ühe kaitseväelase kohta;
 - 4) ruumi kõrgus ei tohi olla alla 3 m;
 - 5) pesemisruumis peab olema vähemalt 1 kraanikauss iga 10 kaitseväelase kohta ja 1 kõrge valamusegistiga valamu ruumi kohta. Duširuumis peab olema vähemalt 1 dušš 10 kaitseväelase kohta; vähemalt 1/10 duššidest peab olema täiendavalt varustatud duššiliftide, - voolikute ja käsiduššidega. Kraanikausside juures peab olema vedelseebidosaator arvestusega 1 dosaator kahe kraanikausi kohta, vähemalt üks paberrätikute minikonteiner 10 kraanikausi kohta ja elektriline kätekuivati arvestusega vähemalt üks iga 5 kraanikausi kohta;
 - 6) tualettruumid sisustatakse arvestusega vähemalt 1 WC-pott 10 kaitseväelase kohta ning lisaks sellele 1 pissuaari koht 15 kaitseväelase kohta.
- (20.05.2013, nr 154)
145. Ruumide sisustuse loetelu kehtestab struktuuriüksuse ülem käskkirjaga.
146. Ruume tuleb kasutada sihtotstarbekohaselt ja nende sisustus peab vastama Kaitseväes kinnitatud vastava otstarbega ruumi sisustustabelile. Igas ruumis peab olema nähtavale kohale paigutatud ruumi sisustuse või vara tabel (lisa 2).
147. Voodid peavad majutusruumis paiknema välisseinast 0,6 m kaugusel, aknast 0,8 m kaugusel ja küttekehast 0,3 m kaugusel. Peatsitega vastamisi asuvate voodite vahe peab olema 0,3-0,4 m ja kahe kõrvuti asetseva voodipaari vahe vähemalt 0,8 m; voodiridade vahekäigu laius mitte alla 1,2 m. Iga voodi peatsis peab olema tahvel kaitseväelase auastme, ees- ja perekonnanimega.
148. Iga majutusruumi siseseinal, põrandast 1,5 m kõrgusel, peab olema termomeeter, majutusruumi väljapääsu kohal öövalgusti.

149. Väljaspool magamisruumi ukse kõrval või ukse peal peab olema ruumis majutatavate kaitseväelaste nimekiri või voodite paigutuse nimeline skeem.

150. Relvahoidlad peavad vastama kaitseministri määrusega kehtestatud nõuetele.

Kord ja puhtus ruumides

151. Ruumide puhtus peab vastama tervisekaitse- ja hügieeninõuetele, muuhulgas:

- (1) majutusruume ja koridore koristatakse ja pestakse vähemalt üks kord päevas;
- (2) pesemis- ja tualettruumi koristatakse ja pestakse desinfitseeriva pesemislahusega kaks korda päevas;
- (3) teisi ruume pestakse ja nende üldine suurpuhastus toimub vähemalt üks kord nädalas. Seinud, lagesid, uksi ja mööblit pestakse vähemalt üks kord kuus, aknaid vähemalt üks kord kvartalis;
- (4) voodivarustust tuleb kloppida üks kord nädalas. Enne voodivarustuse väljaandmist tuleb see desinfitseerida.

152. Suitsetamine, relvade puhastamine, saabaste hooldamine, juukselõikus ja riiete kloppimine on lubatud ainult selleks ettenähtud kohas.

153. Üks kord nädalas, harilikult laupäeval, toimub ruumide ja territooriumi üldine korrastus.

154. Voodipesu ja käterätikud vahetatakse harilikult kord nädalas, nende määrdumisel vahetatakse välja esimesel võimalusel.

9. peatükk TOITLUSTAMINE

Toidunormid

155. Struktuuriüksuse korrapärase toitlustamise korraldamine ja juhtimine on söökla ülema/juhataja ja välitingimustes väliköögi meeskonna ülema kohustus.

156. Kaitsevälase toitlustamine korraldatakse tervisekaitse-, toiduohutus- ja hügieeninõuete kohaselt järgides vastavasisulisi õigusakte, sh Kaitseväe juhataja 14.09.2005. a käskkirja nr 192 „Kaitseväe välihügieeni juhend“ ja Kaitseväe juhataja 14.08.2006. a käskkirja nr 212 „Toiduhügieeni eeskiri Kaitseväes“.

157. Ajateenijale ja õppekogunemisest osavõtvale reservväelasele ning tegevväelaste väliõppusel, rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil, õhuväe õhusõiduki pardal ja teenistusel mereväe laevadel tagatava toitlustamise ulatus on kehtestatud kaitseministri määrusega.

158. Menüü koostatakse Kaitseväes kehtestatud kaitsevälase toidunormide alusel.

10. peatükk MEDITSIINILINE TEENINDAMINE

Meditsiinikeskus

159. Meditsiinilist teenindamist teostatakse Kaitseväe meditsiinikeskustes vastavalt Kaitseväe juhataja kinnitatud käskkirjale kaitseväelaste meditsiinilise teenindamise piirkondadest.

160. Meditsiinikeskustes osutatakse kaitseväelastele:
- (1) üldarstiabi;
 - (2) Kaitseväe kiirabiteenust;
 - (3) haiglavälist eriarstiabi;
 - (4) meditsiinilist toetust väljaõppe läbiviimisel.
161. Meditsiinikeskus on avatud tööpäeviti vähemalt 8 tundi päevas. Arsti vastuvõtuaeg on vähemalt 20 tundi nädalas.
162. Teave meditsiinikeskuse lahtioleku- ja vastuvõtuaegade ning kuhu ja kelle poole saab pöörduda arstiabi või meditsiinilise nõu saamiseks väljaspool vastuvõtuaega peab olema meditsiinikeskuses nähtaval kohal ning andmed sidevahendite kohta edastatud struktuuriüksuse korrapidajale. Meditsiinikeskuse tööaja korralduse kinnitab struktuuriüksuse ülem.

Terviseseisundi hindamine

163. Terviseseisundi vastavust kaitseväeteenistuskohustuslase ja tegevväelase tervisenõuetele hinnatakse Kaitseväe arstlikus komisjonis. Tegevväelaste terviseseisundit hinnatakse enne tegevteenistusse võtmist ja regulaarselt igal kolmandal aastal katkematusse tegevteenistusse asumisest arvates.
164. Regulaarsed tervisekontrollid tegevväelase terviseseisundi hindamiseks toimuvad iga kolme aasta tagant, kui arstliku komisjoni otsuses ei ole ette nähtud lühemat tähtaega.
165. Ajateenija esmane arstlik läbivaatus ja terviseseisundi hindamine viiakse läbi 24 tunni jooksul ajateenistusse arvamise käskkirjas nimetatud ajast arvates ja viimane viie (5) tööpäeva jooksul enne käskkirjaga määratud reservi arvamise kuupäeva.
166. Ajateenistuse jooksul teostatakse ajateenijate terviseseisundi hindamist ja kontrolle väljaõppest, epidemioloogilisest situatsioonist ning muudest tervist mõjutavatest teguritest tingitud sagedusega.
167. Tegevväelasele teostatakse terviseseisundi hindamist väljaõppest, epidemioloogilisest situatsioonist ja muudest tervist mõjutavatest teguritest tingitud sagedusega, kuid alati enne pikaajagesse välisteenistusse või rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile lähetamist ja pikaajalisest lähetusest või rahvusvaheliselt sõjaliselt operatsioonilt naasmist 30 päeva jooksul.
(20.05.2013, nr 154)
168. Söökla isikkoosseis ning toitlustamisega vahetult kokkupuutuvad kaitseväelased peavad läbima tervisekontrolli vastavalt nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduses sätestatud korrale.
169. Igal kaitseväelasel on õigus tervisehäire korral pöörduda vastava teeninduspiirkonna meditsiinikeskusesse. Ülem peab tagama võimaluse alluval pöörduda meditsiinikeskusesse.
170. Tegevväelasel on õigus tervisehäire korral pöörduda oma perearsti poole. Perearsti poole pöördumisel teavitab kaitseväelane selle põhjustest ning määratud ravist meditsiinikeskuse arsti. Ajateenija võib pöörduda perearsti poole, kui tervisehäire on tekkinud puhkusel või struktuuriüksusest väljas olles.
171. Puhkusel või struktuuriüksusest väljas viibiva ajateenija pöördumisel perearsti poole ja perearsti poolt haiguslehe väljastamise korral on ajateenija kohustatud viivitamatult teavitama sellest oma ülemaid, kes informeerivad ajateenija haigestumisest meditsiinikeskust.

172. Kaitseväelase suunab vajadusel terviseuuringutele, konsultatsioonile või ravile meditsiinikeskuse arst.
173. Ravilt või terviseuuringult naastes kannab kaitseväelane sellest ette oma vahetule ülemale ning edastab kohe meditsiinikeskuse tervishoiutöötajale meditsiinilised dokumendid. (20.05.2013, nr 154)
174. Terviseuuringut, konsultatsiooni ja haiglaravi kajastavad meditsiinilised dokumendid fikseeritakse kaitseväelase tervisekaardis.
175. Teenistuskoha muutumisel edastatakse tegevväelase tervise- ja hambaravikaart eelnevast teenistuskohast uue teenistuskoha meditsiinikeskuse arstile.
176. Reservi arvamisel ja teenistuskoha muutumisel on tegevväelane sellest kohustatud teavitama struktuuriüksuse meditsiinikeskust.
177. Reservi arvatud kaitseväelaste tervisekaardid ja hambaravikaardid edastatakse 10 tööpäeva jooksul meditsiinikeskusest Kaitseressursside Ametile arhiveerimiseks.
178. Kaitseväelaste immuniseerimisel juhindutakse Kaitseväe juhataja kehtestatud juhendist.
179. Kaitseväelase esmakordsel pöördumisel immuniseerimiseks avatakse kaitseväelasele vaksineerimise tunnistus, mis peab olema kaitseväelase käes ja esitatakse igakordsel immuniseerimisel sissekande tegemiseks.

Ajutine töövõimetus ja tööõnnetus

180. Kaitseväelane on kohustatud teatama või laskma teatada esimesel võimalusel oma ajutisest töövõimetuselt ja võimaluse korral selle eelduslikust kestusest vahetule ülemale. Struktuuriüksuse ülemad peavad kaitseväelase tervise seisundi kohta saadud informatsiooni edastama struktuuriüksuse meditsiinikeskusele. Kaitseväelane on kohustatud esitama esimesel võimalusel teenistusse naasmisest arvates meditsiinilised dokumendid. (20.05.2013, nr 154)
181. Kaitseväelane on viivitamatult kohustatud teatama või laskma teatada temaga juhtunud tööõnnetusest oma vahetule ülemale ja struktuuriüksuse ülemale. Struktuuriüksuse ülem peab korraldama tööõnnetuse asjaolude uurimise. Struktuuriüksuse ülem peab kaitseväelasega toimunud tööõnnetuse kohta saadud informatsiooni edastama struktuuriüksuse meditsiinikeskusele.
182. Kaitseväelasega juhtunud raske tööõnnetuse kohta koostatakse meditsiinikeskuse arsti poolt tööõnnetuse teatis, mis edastatakse viivitamatult kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis struktuuriüksuse ülemale ja Kaitseväe peaarstile. Tegevväelasega juhtunud tööõnnetusest teavitatakse Tööinspeksiooni vastavalt kehtivatele õigusaktidele. (20.05.2013, nr 154)
183. Meditsiinikeskuse arstil on õigus kaitseväelaselt küsida tööõnnetusega seotud asjaolude kohta seletuskirja ja muid asjakohaseid meditsiinilisi dokumente, kui kaitseväelane on pöördunud tervishoiuteenuste saamiseks raviasutusse väljaspool Kaitseväge.

Haigete ajateenijate läbivaatus ja ravi

184. Meditsiinilist läbivaatust vajavad ajateenijad märgitakse haigete raamatusse, kuhu pärast läbivaatust teeb tervishoiutöötaja märke määratud ravirežiimi (ravisoovituste), piirangute ning eritingimuste kohta ning vajalikele terviseuuringutele saatmise kohta. (20.05.2013, nr 154)

185. Ravirežiimi liigid on järgmised:
- (1) füüsiline vabastus - vabastab isiku füüsilisest koormusest, võimaldab osaleda sise- ja välistundides;
 - (2) osaline füüsiline vabastus - vabastab isiku osaliselt füüsilisest koormusest, vajab alati konkreetsest selgitust, näiteks: vabastatud jooksmisest, pallimängudest; vabastatud koormusest ülajäsemetele ning õlavöötmele;
 - (3) varustuse kandmise piirang - vabastab isiku konkreetse varustuselemendi/elementide kandmisest, vajab alati konkreetset selgitust, näiteks: kannab spordijalanõusid, vabastatud seljakoti kandmisest, vabastatud maskeerimisvärvide kasutamisest jms;
 - (4) kasarmurežiim (vabastus väliharjutustest) - isik osaleb sisetundides, vabastatud kõikidest välistest harjutustest ning õppustest;
 - (5) voodirežiim (vabastus õppetööst) - isik ei osale õppetöös, tegeleb õppetööga iseseisvalt vastavalt tervislikule seisundile;
 - (6) statsionaarne ravi.
186. Määratud ravirežiimi võib muuta ainult ravirežiimi määranud arst või tema volitusel muu meditsiinikeskuse tervishoiutöötaja.
187. Vajadusel suunatakse ajateenija haiglaravile. Ajateenija suunamine raviasutusse toimub meditsiinikeskuse arsti saatekirja alusel. Haiglaravilt on keelatud lahkuda. (20.05.2013, nr 154)
188. Pärast meditsiinilist läbivaatust viib vanemaks määratud kaitseväelane haiged allüksusesse ja annab haiged koos haigete raamatuga üle korrapidajale. Korrapidaja esitab raamatu haigestunud kaitseväelase ülemale arsti ettekirjutustest tulenevate korralduste tegemiseks, ravirežiimi jälgimiseks.
189. Ülem peab tagama ajateenijale määratud ravirežiimi järgimise.
190. Distsiplinaararestiga karistatud ajateenija ravi toimub üldistel alustel. Kui ravi ei ole võimalik tagada Kaitseväe arestimajas, siis distsiplinaararesti kandmine peatatakse ja viiakse lõpule pärast tervenemist.
191. Ravilt naasnud ajateenija kannab ette oma vahetule ülemale ja meditsiinikeskuse tervishoiutöötajale ning esitab meditsiinikeskuse tervishoiutöötajale meditsiinilised dokumendid.

Harjutused ja õppused

192. Meditsiinikeskuse arst määrab harjutustel ja õppustel meditsiinilise tagamise vajaduse, korra ja taseme, tuginedes kehtivatele ohutuseeskirjadele ning muudele õigusaktidele. Meditsiinilise toetuse teostamise kord kajastatakse laskekäsus.

11. peatükk TEEL LIIKUMISE KORD

Liikumine

193. Üksus liigub teel Kaitseväe rivimäärustiku kohaselt kõnniteel, selle puudumisel või vajaliku ruumi puudumisel sõidutee parempoolsel liikumissuunal ja võimalikult teepeenra/kõnnitee lähedal. Nii valgel kui ka pimedal ajal peab enam kui kaheksast kaitseväelasest koosneva üksuse ees ja taga vähemalt 20 m kaugusel liikuma helkurribadega ohutusvesti kandev sõdur. Ohutusvesti kandjad peavad liikuma kohakuti meeskonna vasaku reaga,

meeskonnast 2 meetrit eespool ja 5 meetrit tagapool. Pimedal ajal ja halva nähtavuse korral peavad kõik üksuses liikujad kandma helkurit.

194. Üksuse ülem liigub üksuse ees ja vastutab liiklusseaduse nõuete täitmise eest.
195. Öhtul kella 23.00-st kuni hommikul kella 7.00-ni on keelatud teel lauluga liikuda. Samuti ei laulda külmaga alla -12 °C, Vabadussõja mälestusmärgist, kirikust ja kalmistust möödumisel, samuti matuserongiga kohtumisel.

12. peatükk

VÄLJALUBAMINE STRUKTUURIÜKSUSE TERRITOORIUMILT, PUHKUS JA PÜHAD

Ajateenijate ja õppekogunemisel olevate reservväelaste väljalubamine Kaitseväe struktuuriüksuse territooriumilt

196. Ajateenijad ja õppekogunemisel olevad reservväelased võivad struktuuriüksuse territooriumilt lahkuda allüksuse ülema poolt väljaantud väljaloo (lisa 3) alusel kuni 24 tunniks. Pühadel ja puhkepäevadel võib väljalubamise kestus olla kuni 96 tundi.
197. Erandkorras võib punktis 196 nimetatud kaitseväelase kuni öhtuse loenduseni välja lubada struktuuriüksuse korrapidaja.
198. Ajateenijale, kelle teenistus nõuab sagedast viibimist väljaspool struktuuriüksuse territooriumi, annab allüksuse ülem välja kirjaliku väljaloo kehtivusega kuni üks kuu. Allüksuse ülema poolt määratud isik kontrollib ja vastutab, et neid väljalubasid kasutatakse ainult sihtotstarbeliselt.
199. Korrapidaja kontrollib, et väljalubatud kaitseväelasel oleks nõuetekohane vormiriietus, väljaluba ning et nad oleksid registreeritud väljalubatute raamatus. Kaitseväelast, kelle välimus ei vasta nõuetele või kellel ei ole väljaluba, puuduste kõrvaldamiseni välja ei lubata.
200. Enne väljalubamist teatab kaitseväelane allüksuse korrapidajale oma kontaktandmed, mille kaudu on võimalik temaga viivitamatult ühendust võtta.
201. Kaitseväelast, kellel on määratud distsiplinaarkaristus kandmata, struktuuriüksuse territooriumilt välja ei lubata, erandi võib teha karistuse määranud ülem.
202. Üksusena väljumise korral registreerib üksuse ülem üksuse väljaloo ettenähtud korras allüksuses ja esitab struktuuriüksuse korrapidajale üksuse nimekirja ja andmed, kuhu ning kui kauaks üksus suundub.
203. Naasmisel on kaitseväelane kohustatud kohe sellest ette kandma korrapidajale, et märkida naasmise aeg väljalubatute raamatusse.
204. Joobetunnustega, ebakorrektses vormiriietuses, keelatud asjaga naasnud või nähtavate tervisehäiretega kaitseväelase suhtes võetakse tarvitusele ettenähtud meetmed.

Ajateenijate puhkus

205. Ajateenijale antakse ajateenistuse ajal puhkust olenevalt ajateenistuses kestusest alljärgnevalt:
 - (1) kuni üheksakuulise ajateenistuse kestuse korral 10 päeva;
 - (2) pikema kui üheksakuulise ajateenistuse kestuse korral 15 päeva.
206. Ajateenistuskoha ülem võib anda ajateenijale eeskujuliku teenistuse eest lisapuhkust kuni 10 päeva.

207. Puhkusele lubatud ajateenijale makstakse kaitseministri määruse kohaselt üks kord ajateenistuse jooksul sõiduraha sõiduks Eesti Vabariigi piires puhkusele ja sealt tagasi esitatud sõidupiletite või isikliku mootorsõiduki kasutamist tõendava dokumendi alusel.
208. Puhkusele lubatud ajateenijal peab olema nõuetekohaselt vormistatud puhkuseluba (lisa 4).

Pühad ja puhkepäevad

209. Pühadel ja puhkepäevadel on ajateenija, kes ei ole määratud toimkonda, vabastatud õppetööst ja tööst, välja arvatud sisemised majandustööd.
210. Pühadel ja puhkepäevadel täidab kaitseväelane oma teenistusülesandeid vaatamata usutunnistusele.

13. peatükk

SIDE- JA ELEKTROONIKAVAHENDITE KASUTAMINE

211. Isiklike side- ja elektroonikavahendite kasutamine on ajateenijale lubatud, kui see ei sea ohtu teda või teisi isikuid ja ei takista sõjaväelise väljaõppe läbiviimist ega teenistusülesannete täitmist.
(20.05.2013, nr 154)
212. Ülem võib seada piirangud side- ja elektroonikavahendite kasutamisele väljaõppe, kaitsevätseremooniade või muul ajal.
213. Kaitseväelasel on keelatud ilma loata kasutada isiklike side- ja elektroonikavahendeid kõrgemate valmisoleku astmete sisseviimisel, sõjaajal ja väliõppustel.
214. Kaitseväelane on kohustatud hoidma ametialast sidevahendit sisselülitatuna struktuuriüksuses kehtestatud korra kohaselt. Kaitseväes määratud ametiisikutel on õigus teha kaitsevälasele väljastatud ametialase sidevahendi kasutamise kohta kõneeristusi ja positioneerida asukohta.
215. Ajateenija ega õppekogunemisel viibiv reservväelane ei tohi tegevväelasest ülema loata teha Kaitseväe territooriumil salvestisi, mis annavad teavet riigi kaitsevõime või julgeoleku kohta.
216. Kaitseväe julgeolekualal on filmimine, fotografeerimine ja muul viisil jäädvustamine keelatud. Teenistusliku vajaduse korral võib jäädvustada tegevväelasest ülema loal.

14. Peatükk

AJATEENISTUSES KEELATUD JA LUBATUD ASJAD

217. Ajateenistuses on keelatud asjad, mis ohustavad inimese julgeolekut, sobivad vara kahjustamiseks või võivad ohustada Kaitseväe julgeolekut.
218. Ajateenija isiklike asjade kasutamine ei tohi takistada teenistusülesannete täitmist ja seada ohtu teisi isikuid.
219. Tegevväelane võib ajateenija ajateenistuskoha ülema käsul vaadata läbi ajateenija isiklikud asjad ja võtta hoiule ajateenistuses keelatud asjad.

220. Hoiule ei võeta asju, mille omamine või valdamine on seadusega keelatud. Keelatud asjade leidmisest teavitatakse ülemat.
221. Keelatud asjade hoiulevõtmise kohta koostab hoiulevõtja akti tehes samas ajateenijale ettepaneku saata need ajateenija kulul viimase nimetatud adressaadile. Kui ajateenija sellega ei nõustu, on Kaitseväel kohustus võtta asjad hoiule kuni ajateenistusest vabastamiseni.
222. Põhjendatud juhul võib ajateenija ajateenistuskoha ülem või tema volitatud tegevväelane lubada toimetada hoiulevõetud keelatud asjad tema puhkuse või kokkusaamise ajal ajateenistuskoha territooriumilt välja, mille kohta koostab tegevväelane akti.
223. Kiiresti riknevaid asju hoiule ei võeta ja nende hävitamine toimub ajateenistuskoha ülema käsul Kaitseväe kulul. Hävitamise kohta koostab ülem või tema volitatud tegevväelane akti.
224. Ajateenistuses keelatud asjade loetelu, ajateenistuses keelatud asjade hoidmise, tagastamise ja hävitamise korra ning hävitamisakti vormi kehtestab kaitseminister määrusega.
225. Ravimite kasutamine ja omamine on lubatud kooskõlastatult ajateenistuskoha ülema määratud tervishoiutöötajaga.

STRUKTUURIÜKSUSE KÜLASTAJA INFOSILT

LUGUPEETUD KÜLASTAJA!

- **KAITSEVÄE TERRITOORIUMILE EI LUBATA ISIKUT:**
 - KES EI OMA ISIKUTTÕENDAVAT DOKUMENTI
 - KES ON ALKOHOLI, NARKOOTILISE VÕI MUU PSÜHHOTROOPSE AINE MÕJU ALL
 - KES SISENEMISEL KEELDUB ASJADE LÄBIVAATUSEST
 - KELLEL ON KEELATUD ASI
 - KES RIKUB KÜLASTUSKORDA VÕI EI ALLU VAHTKONNA, TOIMKONNA VÕI VALVETEENISTUSE KORRALDUSTELE
- **KAITSEVÄE TERRITOORIUMILE ON KEELATUD KAASA VÕTTA:**
 - ALKOHOLI, NARKOOTILIST VÕI MUUD PSÜHHOTROOPSET AINET
 - LOOMA
 - RELVA, LÕHKEAINET JA LAHINGUMOONA
- **KAITSEVÄE TERRITOORIUMIL ON KÜLALISEL KEELATUD:**
 - LIIKUDA ILMA VASTUVÕTJATA
 - FILMIDA, FOTOGRAFEERIDA VÕI MUUL VIISIL JÄÄDVUSTADA KAITSEVÄE OBJEKTE, ISIKUID, VALVESEADMEID, DOKUMENTATSIOONI JA HÄIRETASEMETE TAHVLEID
 - TARVITADA ALKOHOLI, NARKOOTILIST VÕI MUUD PSÜHHOTROOPSET AINET
 - SUITSETADA SELLEKS MITTE ETTENÄHTUD KOHAS
 - VISATA VÕI JÄTTA MAHA PRÜGI
 - LIIKUDA VÄLJASPOOL KÜLALISTELE ETTE NÄHTUD ALA
 - MÄNGIDA HASARTMÄNGE
 - RIKKUDA AVALIKKU KORDA VÕI SEGADA KAITSEVÄELAST TEENISTUSÜLESANNETE TÄITMISEL
- KAITSEVÄE TERRITOORIUMIL ON 24H VIDEOVALVE

KORDA RIKKUNUD ISIKU PEAB KINNI VAHTKOND, TOIMKOND VÕI VALVETEENISTUS

Sildi vähimad mõõtmed on 290X420mm
Silt võib olla lisaks eesti keelele ka muus keeles
(20.05.2013, nr 154)

RUUMI SISUSTUSE VÕI VARA TABEL

(struktuuriüksus ja allüksus)

SISUSTUSE VÕI VARA TABEL

(ruumi nimetus)

Jrk nr	Sisustuse või vara nimetus	Mõõt- ühik	Arv						Muutmise aeg, allkiri

Vastutab: _____
 (ametikoht, auaste, ees- ja perekonnanimi, allkiri)

VÄLJALUBA

(esikülg)

Struktuuri- üksuse embleem	VÄLJALUBA NR _____

	(struktuuriüksus)

	(allüksus)

(väljalubatu auaste, ees- ja perekonnanimi)	
On välja lubatud alates "____" _____ 20__ a kell _____	
kuni "____" _____ 20__ a kell _____	
ID-kaardi või passi number: _____	
Pitsati koht _____ allüksuse ülem	
(struktuuriüksuse) korrapidaja tel nr: _____	

(tagakülg)

<p>Ajateenija on hilinemise korral kohustatud teavitama (struktuuriüksuse) korrapidajat telefoni teel alljärgnevalt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ees- ja perekonnanimi; 2. väljaloale märgitud tagasijõudmise kuupäev ja kellaeg; 3. tegelik tagasijõudmise aeg; 4. hilinemise põhjus.

Väljaloa mõõtmed on 75X105mm

PUHKUSELUBA

(esikülg)

Strukturi- üksuse embleem	PUHKUSELUBA NR. _____

	(struktuuriüksus)

	(allüksus)

(puhkusele lubatu aaste, ees- ja perekonnanimi)	
On _____	_____
	(käskkirja kuupäev ja number)
lubatud puhkusele	
	alates " ____ " _____ 20 ____ . a kell _____
	kuni " ____ " _____ 20 ____ . a kell _____
ID-kaardi või passi number: _____	
Pitsati koht _____	_____ allüksuse ülem

(tagakülg)

<p>Ajateenija on hilinemise korral kohustatud teavitama (struktuuriüksuse) korrapidajat telefoni teel alljärgnevast:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ees- ja perekonnanimi; 6. puhkusele märgitud tagasijõudmise kuupäev ja kellaeg; 7. tegelik tagasijõudmise aeg; 8. hilinemise põhjus.
--

Väljalubamistähe mõõtmed on 75X105mm